

Förlösa Hembygdsförening

Kjell Junebergs sammanställning

år 2013 – 2015 över byggnationen

av bro och väg vid Karlshöjd

år 1942 – 1944

Förlösa Hembygdsförening

År 1940 påbörjades två stora torrlägningsföretag av Surrebäcken och en del sidoflöden, på sträcka från Surran i Gösbäck till gårdsplanen vid Förlösa Gård. Det bildades två torrlägningsföretaget som benämns ”Gösbäcks torrlägningsföretag av år 1940” och ”Gösbäcks – Förlösa torrlägningsföretag av år 1940 i Förlösa socken. Kalmar län” för att få en förbättrad torrläggning av det vattensjuka markerna på Mörarna mellan Gösbäck och Melby och åkermarken mellan Förlösa Kyrka och Karlshöjd.

Av Torrlägningsföretagets mycket omfattande handlingar framgår det att den gamla bron vid Karlshöjd är för grund och för smal, för att kunna släppa igenom de ifrågavarande torrlägningsföretagets vattenmängder. Varför det ålades Stranda, Handbörds och Norra Möre härads väghållningsdistrikt att bygga en ny bro med en bredd av 5,20 meter och en höjd av 1,80 meter över den nyplanerade kanalbotten.

Den blev sedan byggd 1943 av Lage Ågren då 46 år gammal, det är Britt Persson i Ödingstorp pappa.

Jag tog kontakt med Britt Persson för att höra med henne om brobygget, men hon kom inte ihåg så mycket om själva brobygget, hon var bara 11 – 12 år då. Men hon trodde att hennes bror Åke Ågren i dag bosatt i Västerås, har tagit reda på mer om brobygget. Han har en utbildning på Chalmers i Göteborg om väg och vatten. Det visade sig sedermera att han hade originalkontraktet sparat. Han har även nu skrivit ner en berättelse om hur bron byggdes.

Karlshöjdbron är en av de sista broarna som byggdes av kilad sten. Den är byggd av Entreprenören Lage Ågren Läckeby enligt kontrakt daterat 1942 12 12 till en summa av 10 500 kronor enligt uppgjorda ritningar av Vägstyrelsen för Handbörds, Stranda och Norra Möre. När man kör över bron märks det inte att det är en valvad stenbro byggd av kilad sten. Man måste gå ner ett stycke på den västra sidan för att se den snygga och välbyggda stenbron. Det är många stora och välhuggna stenar med exakta mått efter en ritning, för att passa ihop med övriga stenar som bildar bronns hållbarhet och styrka. Ge akt till de fina skarvarna mellan stenarna, jag tycker att den är extremt välgjord.

Samtidigt med brobygget byggdes vägen om. Den rätades ut, så den blev nästan rak, mellan Förlösa Gård och Gösbäck. För att göra detta rev man en bostad som tillhörde Karlshöjd som låg alldeles i vägens kant, och det byggdes upp en ny bostad längre öster ut från nya vägen för en kostnad av 10 000 kronor. Den gamla vägen gick i en svag böj väste om den nuvarande vägen, för att komma förbi den stora backen på östra sidan, som nu schaktades ner. Det var stenmurar på båda sidorna om den gamla vägen mellan Förlösa Gård och Gösbäcks bygata då. Stenarna i stenmurarna som var för stora för att stoppa i en stenkross kilades och slogs sönder med släggor av arbetare som arbetade på ackord, och sedan lades de upp i högar om en kubikmeter, i prydliga rader längs med vägen. En bit upp i backen från bron monterades en stor stenkross upp, dit forslades sedan sten och förvandlades till makadam som sedan kördes ut över den nya bron på trallvagnar som drogs på smala räls-spår. Vagnarna tippades sedan och sten bildade så den nya vägbanken, tillsammans med schaktmassorna från backen öster om Karlshöjd.

År 2013 röjde Förlösa Hembygdsförening ned sly på den gamla vägen nedanför Karlshöjdbacken och bort till den gamla bron, för att det ska synas bättre var den gamla vägen har gått.

Det var Stranda, Handbörds och Norra Möre härads väghållningsdistrikt som påbörjade brobygget. Det förstatligades sedan 1944, till Vägförvaltningen i Kalmar län.

Ritningarna har vi fått av Sveriges Vägmuseum på Trafikverket i Borlänge.

Entreprenören och brobyggaren Lage Ågrens son, Åke Ågren har beskrivit i ett dokument hur arbetet har gått till med brobygget. Hembygdsföreningen fick också tillgång till kopia av originalkontraktet genom Lage Ågren.

Aina Dorlin ägare till Karlshöjd, har hittat ett kontrakt på flyttningen av bostadshuset och tvenne uthus där nya vägen skall framdragas, för 10 000 kronor, som hon har överlåtit till Förlösa Hembygdsförening.

Dagny Gunnarsson född 1924 och dotter till änkan Frida Karlsson på Karlshöjd, minns väl brobygget i början av 1940 talet. Och den gamla vägens strekning, med stenmurar på båda sidor om vägen.

Thorsten Börjesson född 1935 från Ugglerum minns att på den tiden fick barnen från tredje klass i Kyrkskolan själva, cykla till Bastubadet i gamla Mejeriet i Gösbäck varannan lördagseftermiddag, för att bada. Han var då 9 – 10 år och upplevde allt detta som en fantastisk arbetsplats. Han minns att på hemvägen när arbetarna slutat för dagen stannade de och provåkade vagnarna.

Man använde vagnar som gick på en liten räls för att transportera material för vägbygget.

Han berättade också att det var stenmur på båda sidor om vägen mellan Karlshöjd och Förlösa Gård, som användes till vägbygget vid Karlshöjd. Man hög sönder stenarna till lagom storlek för en stenkross som stod uppmonterad vid infarten till Karlshöjd. Han minns att det låg fullt av stenhögar på ca en kubikmeter längs med hela vägen, som var spräckta till lagom storlek för stenkrossen. Vägarbetarna hade troligtvis betalt efter ackord för varje stenhög.

Barbro Simonsson född 1939 minns att hon och en kompis till henne, var de första med att cykla upp för den nya vägen vid Karlshöjd, efter en invigning med ett band över vägen, troligen 1944.

Den gamla vägen från kyrkan gick rak mot gravfältet som består av 11 stensättningar, 12 domarringar och 22 resta stenar. På kartan från 1870 är det en allé vid vägen mellan Förlösa Gård och gravfältet med domarringarna. På den äldsta kartan jag känner till från 1767 har vägen samma sträckning.

Förlösa 2015 03 03

Ordf. Kjell Juneberg